

ia do jugoslavije

E JUŽNE PROGE

— Najhitrejša direktna poštulba

NA PRIHRANITEV

NEM RAZREDU VOŽNII CEN

slučajno čas. Obojstranska vožnja stane
pod pogojem, da se izvirni povratni vo-
dopis parnik v Evropo. Vpravljaše ka-
negorita za poplato pojavnika.

bi popolno zakriven
evanje. Izbirite ka-
parnik in vaše pred-
adnaka amena JUŽNA
v vlakih in zalogov
via — življenje razni, podatek in
obdržati evro; androljine, vam
odnje na potovanje e vašo krasno
vrniki nadlje nenaditljivost ognd-

- SATURNIA

JUGOSLAVIJO

... 15. in 27. OKTOBRA

VOJA - ROMA

8. 16. in 24. SEPT.—1. OKTOBRA

italijanskega agenta, ali na uradi:

MICHIGAN AVE., CHICAGO

LINE

Vesela pisarija

France Feržou

— Drugi dan zapreže zgodaj zjutraj mežnar Luco in poženeta proti Ljubljani. Tam je vse polno opravkov; po kosilu pa naložita pri podobarju nad meter dolg zaboj in poženeta domov. Kar na hitro, kakor vselej. Se jesti ne utegneta. Bosta že doli na obrobju barja pri Prajerci dobila kaj za pod zob. Tudi Luco bosta tam nakrmila, da bo laže stopila v breg.

— Hvaljen bog, gospod župnik! — pozdravlja krčmarica Prajerca, — kaj pa peljeta tako lepega v zaboj iz Ljubljane? —

— Eh, moj bog — pojamra župnik Tomaž — saj veste, kako je, če človek nasledil tako razdejano. Vedno je kaj treba. Nov kip smo kupili, nov kip sv. Antona. Mesto starega Boštjana, ki je že strohnol, lepega sv. Antona, da bo pomagal ljudem in živini. Le če boste kaj prišli k nam na božjo pot — završava župnik.

— Bomo, bomo — se prijazno smehlja krčmarica Prajerca. Nato pa se pozanima za telesne potrebe obeh potnikov.

Naslednjo nedeljo stoji novi kip sv. Antona v desnem stranskem oltarju mesta starega trohnelega Boštjana, ki je odšel na podstrešje do prihodnje Velike Sobote, kadar bo spremljen v pepel. Novi kip je ves v svečah in cvetlicah.

Tomaž ima svečano pridigo. V začetku meni, da tako ne more naprej. Hiše božje je treba popravljati, resnično spremeniti v hrame božje. Zato da je nabavil sv. Antona, ki bo delal čudeže, kakor oni tam doli, da bo pomagal ljudem in živini. Naj se le zaupno in pobožno obračajo nanj. Čemu bi nosili denar v druge fare, čemu darovali gnjati, plečeta, prešleje glave drugim cerkvam, ko je pri nas isti bog, potreba pa stokrat večja. Resnično: ničesar ni spregovoril, kar bi ne bilo res.

Vsaka nova stvar pa naleti na kritiko in odpor. Je že tako na tem in menda — če ljudje nosijo navade s seboj — tudi na onem svetu. Zbera se farani po maši pred cerkvijo, po štacunah, krčmah, delavnicah. Padajo pohvalne, pa pikre in osoljene. Kmalu so podeljeni v dve stranki: za in proti.

Iz opozicije se čuje:

— Moj bog, ta bo vso faro postavil na glavo! Zdej je še sv. Boštjana odstavil! —

Fajmoštrovi odgovarjajo:

— Ej, presneto lepo bi bilo, če bi prišel kakšen krajcar odkod v našo faro! —

Pa se čuje nazaj:

— Če bi naš novi sv. Anton ravnotako pomagal kot oni tam doli, potem je bolj pametno, da ne nosimo nikamor; krače in klobase doma pojemo, denar zapijemo! —

Najbolj se ustraši te novotarije slokogorski Matevžek. Zasluti, da preti njegovi obrti nevarna konkurenca. Matevžek je namreč klavec. Jeseni kolje boljšim kmetom prešče. Če kje kaj zbolí, tudi kličejo njega. Bolezen jako dobro pogrunta; skoro vselej. Za roge pa za rep zagrabi kravo in reče:

— Tukajle notri je bolezen; to takoj vem, drugo bomo pa preudarili. —

In tako vidijo kmetje na svoje oči, da res mnogo zna. Pa ne zdravi samo, nego tudi kupuje. Časih zakolje in raznese, časih prodaja naprej; v mestih rabijo mnogo. Če kaj pogine — konjač je samo na sedežu sreza — pa kar on pospravi. Zakoplje ali že kakorkoli; kdo bo vohal za njim. Vse opravi brez stroškov.

Iz lahko umljivih razlogov pridiga o novem sv. Antonu nanj najgloblje vpliva. Kaj če bi mu res kaj apridil njegovo obrt? Gleda samo z belino svojih oči, mežika desno, mežika levo ter neprestano kuri in podžiga:

— Može, temu se treba upreti spočetka. S to rečjo je kakor z boro; ko se privadi, se je ne otreses več —

Gonja gre po fari. Posledica take gonje pa je prazna pušica, ki jo je postavil Tomaž pred oltar sv. Antona. Le tulntam najde odtrgan hlačni gumb.

Zalosten je župnik Tomaž. Pridiga, poučuje, prosi. Časih milo, kakor za jok, časih pa razbija a pestjo, kakor bi hotel z leco vred razbiti vso faro.

Faranov le ne spreobrne. Ne dajejo domačemu sv. Antonu, ne nosijo pa tudi več dol v faro sv. Antona.

Mesto pričakovanih dohodkov nastajajo težave. Od dekana prejme pismo, da se je nad župnik od fare sv. Antona pritožil na škofijo zaradi samovoljnega vpeljevanja nove božje poti in nedovoljene konkurenca.

Po fari vre. O, blaženi rajni gospod Miha! Kako so bili dobri in prizanesljivi. Niso delali stroškov. Zdej pa kakor da plavajo Roboveljci v izobilju in bogastvu.

Srečuje samo neprijazne obraze. Že najboljši se ga ogibljuje; le hinavske šleve se mu hodijo prilizovati. Kaj bo?

Pride pisanje iz škofije, da naj se skoro javi v važni cerkveni zadevi.

Zdej mu je vse jasno. Cimprej se odpravi na pot.

Tri dni poprej pa, zgodaj zjutraj, ko hoče v cerkev maševat, prituli dekla Katra čez dvorišče od svinjaka vsa v solzah:

— O, bog, o bog! Gospod župnik: obe prasici sta crknili nocoj! —

Tomaž se prestraši in ne ve, kaj bi. Stopi do svinjaka. Resnično: obe prasici ležita nepremično; na koži pa opazi velike rdeče in modrikaste lise. Ugane, da je rdečica.

Kako ju je z veseljem opazoval, božal z oč-

mi, štel klobase. Še šest tednov, pa bodo koline! Zdej pa ena sama noč, pa ju ni več!

Le kaj poročajo ljudje? Ali ne zaidejo v naporno modrovanje, da je to očitna kazen božja zaradi poseganja v pravice starega sv. Antona? Ali ne bo poslej še več nasprotovanja? In greha v besedah?

Ukaže Katri, naj stopi po slokogorskega Matevžka, ki naj spravi mrhovino takoj v kraj. In molčita naj strogo oba!

Pri maši je raztresen. To opazi celo par starih bab, ki edine hodijo ob delavnikih v cerkev.

Ves dan je pod vtisom nesreče. Skrbno prisluškuje, če se je kaj razvedelo. Bo li držal jezik Matevžek? Ne bo spodprnilo Katri?

Prašiče bi že prebolel, toda govorico. Težki so dnevi.

Tretji dan pa sedeta v koleselj: župnik se zavije v plahto, mežnar vtakne noge v slamo; hladno je zjutraj. Potem pa: hi!

Do Ljubljane brez oddiha. Luca je vsa oznojena. Hiti Tomaž v škofijo.

Tam ga oštejejo. Ne gre, da se osnuje novo božjo pot kar tako. Na svojo roko in po svoji glavi. Z novotarijo se slabši ugled fare sv. Antona; v nevarnosti je morala, ljudsko zaupanje v čudežno moč svetnikov, skratka: to ne gre! Brani župnik svoj korak s težkim gospodarskim stanjem fare, z revščino župljanov in svojo najboljšo voljo in čistimi nameni.

Zedinijo pa se na to, da bo odstranil pušico za milodare, da bo opustil pridige; kip pa lahko ostane zdej, ko je že plačan, postavljen in blagoslovljen.

Takoj po prihodu iz škofije veli mežnarju napreči.

— Le hitro; bova pa pri Prajerci kaj prigriznila! —

Tam pa Luca kar sama zavije pod kap, kakor lončarski konj, ki se ustavi pred vsako krčmo.

— Hvaljen Jezus Kristus! Ze nazaj, gospod župnik? Pa so spet nakupili svetinje, molkov, škapulirjev in božjih podob, da bodo reševali večnega pogubljenja zakrknjene grešnike roboveljske fare!

Prijazno zveni sladki glas krčmarice v jesenski popoldan. Mežnar spreza, Tomaž leze s koleslja in stopi v drugo sobo.

— Nekaj za pod zob in pol litra vina! —

— Kar poželite: vse lahko napravimo. Ogenj je na ognjišču. Zrežek, cvrtje, morda piško v ajmohtu in ajdove žgančke? Prav dobre mese klobase imam tudi, čisto sveže! —

Tomaž tleskne z jezikom:

— Še najmanj bomo čakali klobas. Pa dajte meni eno, Jakatu eno! —

— Na peti se zasuje Prajerca. Pogrne bel prt pred župnika in čez nekaj časa se lepo kadi od vročih klobas. Prijeten duh se širi po hiši. Cmokata glasno, kajti sta lačna. Po požirku vina pride župnik še le do sape:

— Dobre so, presneto so dobre. Tako sem vihral po Ljubljani, da nisem utegnil ničesar v usta vzeti. —

Prajerca ugane smisel besed.

— Jejhana, gospod župnik; še eno bom prinesla, saj niso velike; pot je dolga in do večer je še daleč! —

— Pa prinesite! —

Pospravi Tomaž še drugo klobaso. V tem je gotov tudi mežnar Jaka in gre, da nasuje ovsa.

— Če jih imate kaj več in če mi lahko dva para odstopite, pa mi jih zavijte v culo! Pri nas v hribih nimamo tega; vsaj tako zgodaj jeseni ne! —

Prajerca zaveže culo.

— Račun, račun! Moramo na pot. V oktobru se kar znoči, da ne veš kdaj. Alo Jaka, napojil in napreži! —

Mežnar zapreže, Prajerca pomaga obleči gospodu vrhno suknjo ter mu nosi culo na koleselj.

— Le dobro naj se pokrijejo po kolenih. Tale čas se naglo ujame prehlad. —

Tomaž preklada zavoje. Culo dené ob strani, da se klobase ne zmečkajo. Jaka skobaca na voz, kučmo čez ušesa. Ko že pože ne zaškrpije koleselj, vpraša še župnik:

— Kako pa, da ste tako zgodaj klali prašiča? —

Prajerca vpije za vozom:

— Nismo mi! Kupila sem klobase. Slokogorski Matevžek jih večkrat prinese. Vselej prav dobre napravi! Srečno pot! —

Župnik se stresa. Mežnar ni čul besed, deloma zaradi kučme, deloma zaradi ropotanja voza. Zato mu je nerazumljivo, zakaj je postalo slabo župniku in zakaj aloni tako bled daleč ven čez desno kolo.

Župnik izvleče robec in ga tišči pred usta. Jaka misli, da ga žene kašelj; vprašati se ne upa. Čuje samo globoke zdihljaje in nerazumljive besede:

— Očitna kazen božja, svetnikov maščevanje!

To stanje se dolgo ne pomiri. Že sta daleč gori na klanec, blizu zadnjega ovinka. Nenadoma pograbi župnik culo s klobasami in jo zažene daleč doli čez škarpo v grmovje.

Potem molčita do doma.

Župnik je nekaj dni bolan. Ko vstane, da odnese kip sv. Antona v zakristijo, na oltar pa vrne sv. Boštjana.

Zivljenje v tej osnovni organizacijski celici našega ljudstva teče normalno naprej.

(Konec.)

Ignac Koprivec:

Večer na vasi

Veter polagoma pojema. Po nižino šelesti z listjem jagnjedov in topolov, se dobrikoje prižema k zlatemu klasju žita, ki se ziblje šepetaje, ljubko in radostno, kakor bi ga ščeget vetra spravljalo v dobro voljo. Drht med resjem rži, ki odmrlo in gluho visi k tlom, kot bi ga ubila življenjska sila stozrnih klasov.

Prihuljeno se plazi okrog senenih kopie pred kočami, jih draži in maže osušene bilke, ko pa si je ogledal vse to, se potuhne, skoči nazaj za gozdove, od koder vstane zopet v vsej svoji sili, tuli po zraku, maže zelene vrhove bukev, pomlajene krone smrek, v sadovnjakih pa trese z jablan črivo sadje, pritiska na veje obranih češenj, da se njihov stok čuje daleč naokrog, le veter ga presliši, zatuli z novo močjo ter se divje zapliči v slamnate strehe siromašnih hramov, jih trga ter raznaša slamo in nastilja z njo popašeno trato. Čez čas pa utihne ter visi mirno v zraku, kakor bi se naslanjal nad zaskrbeljenostjo in poplalom, ki ju je vrgla na zemljo njegova surova sila, dokler se znova ne priplazi k zemlji tiho, hinavsko in z odprtimi usti, kot bi hotel poljubiti vse stvari božje. Ko je sonce že daleč za gorami, poneha veter popolnoma, le dihi njegovih ust še plava čez vasi, budi iz spanja somračice in tu pa tam zavrti podkapni klopotec: strahilo za podgane.

Polagoma se večeri. Mrak lega na hrame, jih zavija v svojo sivo tančico, ki vleče obzorje neba niže in niže ter ga na vznožju temni. Zabe se oglašne. Sprva ena sama in rahlo, nato pa se vzdramijo tudi ostale. Morda jih je sto, morda dvesto in več, kdo bi vedel! Pesem je močna ter teče brez presledka dalje in dalje, kakor bi je ne bilo konec.

Iz svojih domkov prilezejo črčki. Razgledajo se po tih okolič, posedejo pred vrata svojih hiš in zapoje. Na drevju se oglašajo tu pa tam kobilice; cvrči in piska ter skače z lista na list, v visoki travi ter v živih mejah pa se zasvetijo kresnice. Kot bi plavale migetajo po zraku, se zaletavajo v drevje in hrame ter padajo v travo, od koder se znova dvignejo in odlete naprej.

Zadnji glasovi zvonov se čujejo od nekoč daleč. Nad Pohorjem se zasveti rahli blisk, s polj pa se vračajo utrjeni delavci: očetje, matere in nedorasla deca. Odrasle mladine ni zraven. Vsa je odšla v Nemčijo, Francijo in bog ve kam še, zakaj naša domovina je kakor mačeha, ki desetkrat obrne kos kruha, preden ga da lačnemu otroku. — Moj bog, kakšni so ti delavci! — Vsak gre zase kakor bi se sovražili, če pa se že kateri obrne in ogovori človeka za seboj, stori to po sili, in oni samo nekoliko dvigne glavo, zavrti utrjene, plahe oči ter pokima. Vsemu priklama, zakaj navadil se je priklamati, ker je spoznal, da je tako boljše. Cunje, ki vise z njih,

SPEAKING OF SAFETY

so umazane in prepojene z znojem do zadnjega vlakna, grozeče klestijo po zraku, da se jih boji celo komarji, ki se v velikih rojih podijo nad glavami delavcev. Velike zaplate krp na obleki so popustile in odstopile, izpod njih se prikazujejo suha brbra izgaranih ljudi, in tam, kjer je želedec, se vidi udrtnina. Počasi prihajajo proti hramom in vedno težji postaja njihov korak, zakaj dom, ki je povprečnemu človeku kraj miru, zadovoljstva in sreče, je za te ljudi pekel, dež jim lije skozi strohnolo slamnato streho v postelje, podgane se pade po praznih skrinjah, v katerih je bila nekoč moka, deca pa prosi kruha, kakor da bi ga lahko jedli tudi siromašni otroci.

Okoli hramov je mir. Le tu in tam smukne skozi živo mejo pretegnjen maček, in zdej zdej zakriči v spanju kak sestradan otrok, ki je zaspal na trati. Na trebuhu leži in grudo zemlje tišči v pesteh. Nage noge zadržte, ko sede nanje komar. Preluknjana janka se mu je zgnatla nekam pod treh, kolikor pa je ima na hrbtu, je sčefrana in umazana, da ni mogoče spoznati iz kakšnega blaga je. Kdo bi pral take cape, ko bi se pa razsule ob prvem jačjem drgnjenju ter bi moral otrok hoditi okrog nag, nagota pa ni v skladu z moralno in so ji nasprotni zlasti duhovni gospodje, zakaj takaka siromašna deca je nagnjena k vsem vragolijam, in se nad nagoto rada pohuja. Od sline zmčeno blato ima nalepljeno krog ust ter dalje gori po obrazu, oči in čelo pa sta pomazana s črnimi madeži, ki so nastali zaradi solz in prahu. Nekateri ležijo kar na cesti v prahu. Poleg njih so polegali psi, k telesom pa so se jim stisnile mlade mačke, krmežljave, suhe, krastave in gnojnih oči. Vsi ležijo tiho, grebejo s prsti po prahu ter dihaajo globoko in pravilno, kakor

je treba dihati pri zdravniku. Smrkelj jim priteka iz nosa, močelji jim pljuča pa vlačijo vase drobne kosmičke raznih dobrot, ki so sprijeti s prahom, ampak to, pravijo, ne škoduje, zakaj prah je razkužen od sonca, ki pripeka na vasi s tako močjo, da ogreje celo sestradana telesa.

V kočah ležijo vse križem oni najmanjši, ki še niso za vun. V lastnem gnoju ležijo. Nekaj časa so mazali z njim po podu, se vlačili z njim po obrazu in jankali, potem pa so zaspali. Muhe se jim vsesavajo v mlado kožo okrog ust, sedajo na sveže blato, nato pa se z umazanimi nogami vozijo po podobah svetnikov, ki so obešeni na steni, po božji matrici, ki visi toga in drvena v kotu ter strmi z grozo na otroke sredi sobe.

Gospodinja pride do podstenj svoje bajte, odloži motiko, se prime za hrbitšče ter počasi in previdno seda na prag. Globoko zavzdihne, se pokriza in hoče moliti, da bi pametno izbrabla to prosto minuto, ali pod gorico se oglasi koza, ki so jo otroci privezali tja, da bi se napasla. Ti isti trenutek se prebudi tudi deca in zažene tak krik, da gospodinja neutegoma vstane, stopi po kozo, jo zapre v hlev, jo pomolze in da sirovega mleka med lačno otročad. V mleko jim nadrobi ajdovega kruha, ki si ga je odtrgala od ust pri kmetu na večerji, ker je vedela, da kup gladovnjakov, ki jo čakajo v koči, od litra kozjega mleka ne bo sit.

Ko zapre kurnik in vrže prašiču kos zelenja za večerjo, se spomni še najmlajšega otroka, dojenčka, ki leži v stare janke zaviti za pečko. Suha, izžeta prsa

nastavi na njegova usta, skoraj otrdela od poldnevnjaka, zakaj kdo ima čas pa na sleherni krik takšnih otrok — "Deri se, kolikor ti je ljubo, ko boš omagal, utihneš!" — vijo matere. Radovedno jo da nebojijene, kakor bi ne gel razumeti, čemu ga je svila na svet, ako mu neče da jesti. Njene oči pa so mrtve, prazne. Preko otroka gleda kot bi ji utrjenost zasenčila tisto malo ljubezni, ki je čuti ka mati za svoje otroke. Oglezajo skupaj, glava ji pada prsi, po kosteh ji pleše sapa, ki jo grabi s svojimi krči s močjo, da se mu ne more vti, na prsih pa ji visi otrok, da jo, in ko opazi njeno kim, neha sesati, razkreči oči, razne usteca ter se zasmeje živ ljubeznivo, kakor se zasmeje sonce v majniškem jutru. Kvidi, da se mati ne igra z nese-zresni, nagrbanci čelo ter oprime sesca znova.

Ona se zdej zdej vzdrami popravi z desnico lase za ravnico pa strese otroka, da bi opomnila k hitrejšemu sesanju. Nevoljno ga gleda, in tisti je jezna nanj, a tuja se ji misli, da bi ga strgala s prsi vrlog pad kap... Šepetaje, stišče ustnice trdo besedi priprtimi očmi se ozre na sko martro, kakor bi se na Krista, ki je tako radodaj s temi otroki, kot bi sirom hrani bili res narejeni le za da se v njih rodi otročad... —

Počasi prihajajo v hišo in otroci, ki so se hladi na ku. Molče vržejo s sebe ob ter se stlačijo v posteljo. Štirje ležijo skupaj. Pri očetu in matere sta najmlajši ostali so v drugi postelji pri čli. Nekaj jih spi na peči, največji, ki nima prostora dje, pa leži na klopi za pečko, kateri takoj zasmrčijo, drugi se popravljajo na trdih seših, dokler ne zaspe, tedaj gre mati po prstih k postelji jenčka, ga odloži ter leže k m. Zunaj je zakraljevala noč, be so utihnile, črčki molče diha sapice se je popolnoma legel.

VAŽNO ZA VSAKOGA

KADAR pošljite denar v stari kraj: KADAR ste namenjeni in zadovoljni: KADAR želite koga iz starega kraja.

KARTE za vse iz

Potniki za našim posredovanjem: jejo najceneje in zadovoljno: Denarne poljilke izvršujemo: in zanesljivo po dnevnem kur: V JUGOSLAVIJO V ITALIJO

Za \$ 2.35...	100 Dina	Za \$ 4.35...	100 Dina
" 5.00...	200 "	" 12.25...	200 "
" 7.20...	300 "	" 25.00...	300 "
" 11.00...	500 "	" 37.50...	500 "
" 22.00...	1,000 "	" 75.00...	1,000 "
" 45.00...	2,000 "	" 147.50...	2,000 "

Navedene cene so podrobno opremljene: je kura. Pošiljamo tudi denar brez: izvršujemo: izplačila v dolarjih. V Valnem listnem interesu je, da pošiljate: za cene in poljanite.

SLOVENIC PUBLISHING

(Glas Naroda—Travel Bureau) 216 West 38 st. New York.

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETA

Po sklepu 11. redne konvencije se lahko naroči na list Prosveta: prišteje eden, dva, tri, štiri ali pet članov iz ene družine k eni naročnini. List Prosveta stane za vse enako, za člani ali nečlane \$6.00 eno letno naročnino. Ker pa člani še plačajo pri assessmentu \$1.20 tednik, se jim to prišteje k naročnini. Torej sedaj ni vroka, red, tednik, se jim to prišteje k naročnini. List Prosveta je vasa lastnina: je list predrag za člano S.N.P.J. List Prosveta je vasa lastnina: je gotovo je v vsaki družini nekdo, ki bi rad čital list vsak dan. Člen listu Prosveta je:

Za Druž. države in Kanado \$6.00	Za Člano in Chicago je \$11.00
1 tednik in..... 4.80	1 tednik in..... 4.80
2 tednika in..... 8.40	2 tednika in..... 8.40
3 tednike in..... 12.00	3 tednike in..... 12.00
4 tednike in..... 15.60	4 tednike in..... 15.60
5 tednikov in..... 19.20	5 tednikov in..... 19.20
Za Evrope je..... \$9.00	

Izpolnite spodnji kupen, priložite potrebno vsoto denarja ali Mon: Order v pisnu in si naročite Prosveto, list, ki je vasa lastnina.

Pojasnili: Vselej kakor hitro kateri teh članov preneha biti član S.N.P.J., ali če se preseli proč od družine in bo zahteval sam svoj list tednik, bodo moral tisti član iz določne družine, ki je tako skupaj naročen na dnevnik Prosveto, to takoj naznaniti upravništvu listu: in obenem doplačati določno vsoto listu Prosveta. Ako tega ne stori: tedaj mora upravništvo znižati datum za to vsoto naročniku.

PROSVETA, S.N.P.J., 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Priloženo pošljite naročnino za list Prosveto vsoto \$.....

1) Ime..... Čl. družine \$.....

Naslov.....

Ustavite tednik in ga pripišite k moji naročnini od sled-nih članov: moje družine:..... Čl. družine \$.....

2)..... Čl. družine \$.....

3)..... Čl. družine \$.....

4)..... Čl. družine \$.....

5)..... Čl. družine \$.....

Mesto..... Država.....

Nov naročnik..... Star naročnik.....

